

který se přiloží k exempláři tohoto výměru; pakli by však zápis nebyl povolen, připojí se ku příslušným soudním spisům, bez újmy nároku strany na hotové vrácení obnosu poplatkového. Ostatně trvají v platnosti ustanovení § 6 C. 2 zákona ze dne 13. prosince 1862 č. 89 ř. z.;

h) co se týče přinášení a upevňování kolkových známek, kterými se zapravují soudně vyměřené poplatky pozůstalostní, trvají dále v platnosti ustanovení § 6 C. 3 zákona ze dne 13. prosince 1862 č. 89 ř. z.

2. Znehodnocování známek kolkových.

Kolkové známky ve všech případech pod 1, a) až h) uvedených buďte znehodnoceny tím, že se překolkují (přetisknou) úřední pečeti barvy černé, a to tak, aby část otištěné pečeti bylo viděti na kolkové známce, druhou pak část na papíře, na kterém známka byla upevněna. Ku překolkování budiž upotřebeno ne příliš mastné, řídké barvy, jako jest černá, prostředně silná barva tiskařská (barva ilustrační). Anilinových barev nesmí býti užíváno ku překolkování. Kolkové známky na protokolech upotřebené mohou místo překolkování býti znehodnoceny také tím, že se křížem přeškrtnou dvěma čarami inkoustovými. Znehodnocení budiž vykonáno soudní kanceláří, a to kolkové známky, které jsou na soudních podáních a jejich přílohách upevněny, jakož i které jsou se žádostí knihovni přineseny za příčinou zapravení zápisného, buďte znehodnoceny úředníkem podatelny, při podrobených kolku vyhotoveních a zápisech rejstříkových, které se předseberou v soudní kanceláři, budiž to vykonáno zřízcem, jemuž je to svěřeno, ve všech jiných pak případech zřízcem, který obstarává kancelářskou službu příslušného oddělení soudního. Každý soudní zřízenec, který vyřizuje podrobený kolku kus jednací, u kterého bylo opominuto řádné znehodnocení známek, jest zavázán znehodnocení dodatečně vykonati.

Má-li kolkový poplatek, za soudní vyhotovení nebo za knihovni zápis napřed přinesený a upotřebený, býti vrácen, poněvadž sešlo s vyhotovení nebo se zápisu, nebo poněvadž soudní rozhodnutí bylo zrušeno, budiž toto vrácení, když soud v příslušném vyřízení uvede obnos a osobu ku přijmutí oprávněnou, bez zvláštního poukazu řídicího úřadu finančního od úřadu, kterému přísluší vyměřovati poplatky z úředních výkonů tohoto soudu, nebo je-li peněžní správa od tohoto úřadu oddělena, od pokladny jemu přidělené ihned vykonáno, při čemž soudní vyřízení budiž zpět vzato a strana má vydati nekolkovanou stvrzenku.

Poplatky štolní.

I. Pojem a vývoj.

Poplatky štolní jsou dávky, které dlužno u příležitosti jistých duchovních výkonů zapraviti knězi k požitku jich oprávněnému od té osoby, k jejíž žádosti nebo v jejímž zájmu výkony ty byly předsevzaty. Jméno poplatků štolních (zhusta též zkráceným výrazem »štola« označovaných) odvozuje svůj původ z té okolnosti, že při provádění zmíněných výkonů má kněz dle předpisu nositi štolu t. j. liturgické (obřadní) roucho, kteréž se nosívá ve způsobě pásky zvrší šířky ruky přes rámě a pokládá se za zvláštní odznak duchovní pravomoci. Sám o sobě nemá ovšem kněz nároku na jakýkoli ekvivalent za jednání, která mocí svého úřadu věřícím poskytuje; přisluhování svátostmi za peníze nebo za hodnotu peněžitou bylo by dokonce svatokupectvím (simonií), jedním z nejtěžších zločinů církevních, a proto bylo opět a opět staršími shromážděními (koncily) zakazováno pohledávati nějakou odměnu za příležitost podobného rázu. Než s druhé

strany stávalo se od pradávna zvykem, že věřící poskytovali u příležitosti duchovních funkcí svým kněžím dobrovolně dary v naturáliích nebo na hotovosti (»oblace«), které tvořily podstatnou část výživy kněžstva v době, kdy nedostávalo se mu jiných pravidelných příjmů, nebo jako tomu bylo zhusta při desátku, který dostal se do rukou laiků; proto byly zmíněné dary církví netoliko schváleny, nýbrž znenáhla uloženy věřícím vždy přísnějšími napomínáním za vynutitelný závazek. Následkem této všeobecné a po staletí trvající zvyklosti vyvinul se z těchto různotvárných, původně dobrovolných a dle povahy své stále ještě kolísajících dávek (akcidencí) jistý právní souhrn — »jura stolae« —, který nabyl v otázce hmotného zaopatření kněžstva trvalého významu.

Zvlášť zřetelně lze vývoj tento viděti na dávkách, které se platily u příležitosti církevního pohřbu. I zde shledává se předkem zvyk velmi rozšířený, poskytovat kostelu, v němž nebo u něhož měl býti někdo pohřben, dary nebo odkazy, které z části připadaly též duchovenstvu tohoto kostela. Zde vyskytuje se však také poprvé vlastní pohledávka duchovenstva ve formě t. zv. čtvrti pohřební (quarta funeraria), t. j. byl-li kdo pochován mimo místo bydliště svého, mohl farář bydliště jeho žádati za část darů poskytnutých na místě jiném. I jinak zůstaly poplatky pohřební nejvšeobecnějšími štolními poplatky z toho patrně důvodu, že církve právě to jest, která přejímá zemřelého věřícího v další péči svou.

Kromě těchto poplatků všeobecněly ještě jen štolní poplatky za církevní ohlášky sňatku a za oddávky; méně všeobecnými jsou poplatky za úvod šestinedělek, za křest, za velikonoční zpověď a zaopatření nemocných; poslední dva druhy byly tu a tam církevně zakazovány, aby se předešlo nebezpečí, že by se někomu stížilo přijetí svátostí. Tyto druhy poplatků štolních, vyjímaje úvod, byly dle rakouských řádů štolních se strany státu prohlášeny za zrušené. V širším smyslu počítají ku poplatkům štolním ještě i poplatky zapravované za vyhotovení listů matričních (křestních listů, listů oddávacích a úmrtních), pokud doklady tyto odnášejí se k písemnému osvědčení výkonů podléhajících poplatku štolnímu.

Z toho, co řečeno bylo o povaze a vývoji poplatků štolních, lze odvoditi:

- a) chudí, kteří vůbec vždy byli církví podporováni, nemohou býti přidržováni ku zapravování vlastních poplatků štolních;
- b) výkon církevních jednání úředních sám nesmí býti vůbec nikdy učiněn závislým na zaplacení štolního poplatku za to příslušejícího;
- c) nároky na poplatek štolní má pravidelně příslušný farář, pokud se týká, jeho zástupce (administrátor), nebo věcně jemu se rovnající správce duší (lokalista, exposita a pod.).

Bližší ustanovení co do jednotlivých funkcí podléhajících poplatkům štolním a co do výměry poplatků štolních za to příslušejících bývají vyřčena zvláštními řády štolními, aby se předešlo libovolnému počínání a zlořádům z toho pochodícím.

II. Jakkoli poplatky štolní rozsahem svým podléhají ustavičnému kolísání, pokládají se přece do určité (průměrné) výše za jistou součást výnosu obročí a bere se na ně zřetel při vyměřování služného. V Rakousku dlužno dle zákona o kongruu ze dne 19. dubna 1885 § 3, 1, f, při přiřznání příjmů za účelem doplnění kongruu zařaditi do příjmů poplatky

štolní v paušálním obnosu stanoveném od zemského úřadu ve shodě s biskupem diecése; nedocílí-li se dorozumění mezi nimi, stanoví obnos ten ministerstvo kultu, avšak započítání ono má místo jen potud, pokud poplatky štolní činí více než 30 zl. Pokud nezjistí se však konečné číslo způsobem tuto udaným, má vedle prováděcího nařízení ze dne 2. července 1885 č. 99 ř. z. správce duší uvésti zatím na základě průkazu stvrzeného úřadem děkanským průměrné číslo poplatků štolních skutečně vybraných v posledních 6 létech. Naproti tomu nepodléhají poplatky štolní ekvivalentu poplatkovému vedle výn. min. fin. ze dne 18. května 1870 č. 76 ř. z. odst. 18, poněvadž nevcházejí ze jmění obročního, a podobně nemohou býti (výn. stát. min. ze dne 28. srpna 1865 č. 6657) pojaty do aktiv jmění biskupského a klášterního inventárně seznámenaných.

Při přefaření pomíjí zpravidla poplatky štolní ve smyslu § 21 zákona ze dne 7. května 1874, avšak soukromá úmluva opačného obsahu nemusila by býti pokládána za vyloučenu; provedeno-li přefaření, prve nežli se uprázdnilo (staré) obročí, pomíjí poplatky štolní ve smyslu cit. § 21 al. 2 teprve nejbližší změnou obročí. Pokud ustanoveny jsou poplatky štolní (incl. poplatků za úřední vyhotovení) s přivolením vlády, nelze jich dobývati obyčejným pořadem práva, nýbrž poskytuje se k vymožení jich dle § 23 cit. zák. politická exekuce. S druhé strany usiluje cit. zák. ze dne 7. května 1874 chrániti obyvatelstvo proti příkrému vymáhání poplatků štolních. Tak prohlašuje § 23 al. 3, že osoby, které mají nárok na právo chudinské, osvobozeny jsou od dotčených poplatků; to lze však vztahovati jen na nejnižší míru poplatků, jaká stanovena jest pro nejjednodušší formu dotyčné duchovní funkce.

Dle § 25 nesmí se zpravidla ni žádný akt úřadu farního učiniti závislým na předchozím zaplacení poplatku štolního; žádá-li se však tento akt ve formě, »která podléhá vyššímu poplatku štolovému než nejnižšímu,« dlužno tento vyšší poplatek na požádání zaplavit napřed. I obnos kolkový potřebný k vyhotovením farního úřadu lze napřed žádati.

§ 26 namířen jest proti »přemrštění poplatku štolního« a praví, že poklésky proti ustanovením řádů štolních, pokud nehodí se případ ten k řízení trestnímu, sluší trestati po vyslechnutí ordinariátu od úřadů správních peněžitými pokutami až do 100 zl. Zároveň s trestem vysloviti jest výši náhrady, která postihuje vinníka. Tyto nálezy na náhradu hodí se k exekuci. Opětuje-li se případ, může státní správa kultu žádati, aby dotyčný duchovní odstraněn byl z vykonávání svého církevního úřadu (§ 8 cit. zák.).

Poplatky tržní viz Tržnictví.

Poplatky z listin.

I. Zákon poplatkový rozeznává listiny právní a listiny ostatní.

Listiny právní jsou ve smyslu poplatkového zákona ony, jež za tím účelem se vyhotovují, by co důkaz sloužily proti vydateli neb zmocniteli, ať již náležitosti formální, jimiž průvodnost jich je podmíněna, vykazují čili nic (§ 1 cís. pat. z 9. února 1850 č. 50 ř. z.). O pojmu viz čl. Listiny právní (v právu popl.).

II. Rozdělení listin právních.

1. Vzhledem k poplatkové povinnosti rozeznává poplatkový zákon listiny právní, jež převod majetku, upevnění práva, zrušení práv a závazků v sobě zahrnují a takové, kde tomu tak není; p. s. 101 popl. z.